

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

"Dijital Habercilikte Telif" projesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı,
Telif Hakları Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Dijitalleşme süreci, haber üretimi ve paylaşım biçimlerinde köklü değişimlere neden olmuş; bilgiye erişimi hızlandırırken, habercilik meslek ilkeleri ve telif hakları alanında yeni tartışma ve sorun alanlarını da beraberinde getirmiştir. Günümüzde çevrimiçi mecralarda haber içeriklerinin hızla dolaşıma girmesi, hem özgün içerik üretimini zayıflatmakta hem de telif hakkı ihlalleri, intihal ve dezenformasyon gibi etik dışı uygulamaların artmasına zemin hazırlamaktadır.

Bu çerçevede yürütülen "Dijital Habercilikte Telif" projesi, dijital habercilik alanında faaliyet gösteren basın mensuplarının telif hakları konusundaki bilgi düzeyini artırmak, etik haberciliği teşvik etmek ve özgün içerik üretimini desteklemek amacıyla tasarlanmıştır. Proje kapsamında düzenlenen seminerler, eğitim programları ve yayın çalışmaları ile dijital medya alanında telif bilincinin yerleşmesine katkı sağlanması hedeflenmiştir. Aynı zamanda sektörde üretilen haberlerin benzersiz birer içerik olması nedeniyle yeni bir yasal düzenleme gerektiği konusuna vurgu yapmak amaçlanmaktadır.

Proje, yalnızca hukuki ve mesleki açıdan değil, aynı zamanda sosyo-kültürel gelişim boyutuyla da önem taşımaktadır.

Nitelikli ve özgün habercilik anlayışının güçlenmesi, hem dezenformasyonla mücadeleye hem de bölgesel ve ulusal düzeyde doğru bilgi akışının sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Böylece medya sektörü, kültürel mirasın korunması, turizmin tanıtımı ve toplumsal farkındalığın artırılması yönünde daha etkin bir rol üstlenmektedir.

Bu önemli çalışmada destekleri için, emeği geçen tüm araştırmacılara, yazarlarımıza ve katkı sunan İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğüne, Ankara Ticaret Odasına ve İstanbul Aile Vakfına teşekkür eder, kitabın aile birliğinin güçlendirilmesine ve sağlıklı toplum yapısının korunmasına vesile olmasını temenni ederim.

Bu kitapçık, projenin çıktıları doğrultusunda hazırlanmış olup; dijital habercilikte telif hakları, etik sorumluluklar ve iyi uygulama örnekleri üzerine bütüncül bir kaynak sunmayı amaçlamaktadır. Emeği geçen tüm araştırmacılara, basın mensuplarına ve Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları Genel Müdürlüğüne, Ankara Hacı Bayramı Veli Üniversitesi İletişim Fakültesine, diğer paydaş kurumlara teşekkür eder; çalışmanın dijital medya alanında sürdürülebilir, etik ve telif bilincine sahip bir habercilik anlayışının yerleşmesine katkı sağlamasını temenni ederim.

Dr. Süleyman BASA

**İnternet Medya ve Bilişim Federasyonu
(İMEF) Genel Başkanı**

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İttri Yerleşkesi F Blok -1 Kat Yeşil Salon
27.11.2025 Perşembe Saat 13:30

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Telif Hakları Genel Müdürlüğü
destekleriye, **İnternet Medya ve Bilişim Federasyonu (İMEF)** tarafından,
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi işbirliğinde
Dijital Habercilikte Telif konulu gerçekleştirilecek olan seminer
programımıza katılımınız bizleri onurlandıracaktır.

Dr. Süleyman BASA

*İnternet Medya ve Bilişim Federasyonu
(İMEF) Genel Başkanı*

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Proje Hakkında

Projenin Uygulandığı Yer: Ankara

Projenin Amacı:

Yaşanan teknolojik gelişmeler bir yandan haber üretimini ve tüketimini hızlı, kolay ve ucuz hale getirirken bir yandan da üretilen içeriğin çok çabuk bayatlamasına sebep olmaktadır. Haber içeriklerinin hızlı yayılımı gazetecilik meslek etiği açısından bazı ihlal ve riskleri de beraberinde getirmektedir. Telif hakları ihlali ve intihal çevrimiçi gazetelerin karşılaştıkları sorunların başında yer almaktadır.

Basın mensuplarının özgün haberler yaparak özellikle doğru tanıtım ile hem dezenformasyonun önlenmesi ve hem de bölge ve ülke tanıtımına etkin katkı sağlanması için, bakanlıktan uzmanların katılımı ile semineri yapılacaktır.

Projenin sonucunda, çevrimiçi gazeteler ve gazeteciler açısından yaşanan intihal sorununun telif hakları çerçevesinde değerlendirilmesi ve gazetecilik mesleğinin karşılaştığı risklerin mevcut düzenlemeler ve vakalar üzerinden irdelenecektir.

Büyük emek ve uğraşlar sonucu üretilen içerikler, çevrimiçi mecrada kes, kopyala, yapıştır komutlarıyla izin alınmadan ve bedeli ödenmeden onlarca çevrimiçi yayın yapan sitede kullanabilmektedir. Mevcut hukuksal düzenlemeler, yaşanan teknolojik gelişmelerin gerisinde kalmakta ve çevrimiçi mecradaki fikri mülkiyet sorunu giderek karmaşık bir hal almaktadır. Bu bağlamda projenin amacı, çevrimiçi gazeteler ve gazeteciler açısından yaşanan intihal sorununun telif hakları çerçevesinde değerlendirilmesi ve gazetecilik mesleğinin karşılaştığı risklerin mevcut düzenlemeler ve vakalar üzerinden irdelenmesidir.

İnternet kullanan her bireyin çevrimiçi ortamda sunduğu telif haklarını eserlerinin telif hakkı açısından korumasında menfaati vardır. Bir internet kullanıcısı, yeryüzünün herhangi bir noktasından ağdaki herhangi bir web sayfasına ulaşabilmektedir. Çevrimiçi ortamdaki tüm veriler dijital temelleri sebebiyle, dünyanın herhangi bir yerindeki bir kullanıcı tarafından kolaylıkla değiştirilebilmekte ve yeniden çevrimiçi ortamda dolaşıma sunulabilmektedir. Çevrimiçi ortamda eser iletimi, iletilen eserlerin aslında özdeş olarak kopyalanabilmesi olanağı sunmaktadır. Bütün bunlar çevrimiçi ortamda korsanlığın önünü açmaktadır. Bu sebeple çevrimiçi mecrada eser arzı için koruma boşluklarının mevcut olup olmadığı veya hangi kapsamda geçerli olduğu sorunu ele alınmalı ve telif hakları analiz edilmelidir.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Telif Hakları Genel Müdürlüğü

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Tekrarlanan nitelikteki projelerde daha önceki faaliyetin sonuçları:

"Kültür ve Turizm Basın Elçileri Projesi" ile 2024 yılında 1 Kadın ve 1 Erkek olmak üzere 81 ilde basın mensupları içerisinde 162 kişi basın elçisi oldu İMEF olarak 2021 destekleri kapsamında Telif Hakları Gn. Müd. destekleri ile 750 internet sitesine Telif Hakları, KVKK, Güvenli İnternet, Somut Olmayan Kültürel Miras, Kültür ve Turizm haberciliği eğitimleri pandemi sebebiyle çevrimiçi olarak verilmiş, eğitimler sonucunda düzenlenen "Ankara Buluşması" ile Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Sayın Özgül Özkan Yavuz ve RTÜK Başkan Yardımcısı İbrahim Uslu'nun katılımlarıyla her bölgeden gazeteciler bir araya gelmiş, internet medyasının gelişimi masaya yatırılmıştır. Proje neticesinde Telif Haklarına duyarlılık artmış, kültür ve turizm haberciliği farkındalığı artarak yerel değerler ulusal haberlere taşınmıştır. Proje kapsamında hazırlanan eğitim modülü ile eğitim içerikleri basılmış, sonuç raporu hazırlanarak tespit edilen eksikler ile eğitim bilgileri kitaplaştırılmıştır.

Beklenen faydalanıcı sayısı:

Proje kapsamında doğrudan faydalanıcı 81 ilde basın mensupları içerisinde belirlenen 180 basın mensubu ile 860 internet habercisi. Üretilen ulusal ve yerel haber içeriklerden de dolaylı olarak 85 milyonun fayda sağlanması hedeflenmiştir.

Faaliyetin somut çıktıları:

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları Genel Müdürlüğü destekleri ile **"DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF"** projesi yapıldı. Toplantıların sonunda 81 ilden basın mensuplarının katılımı ile webinar yapıldı. 300 adet proje sonuç raporu kitabı basıldı. Yerel Basına dijital medya ve habercilikte fikri mülkiyet hukuku konusunda eğitim verilmesi ile bilinçli medyanın oluşması için yapılan Dijital Habercilikte Telif semineri Canlı olarak yayınlandı.

Basın mensuplarının özgün haberler yaparak özellikle doğru tanıtım ile hem dezenformasyonun önlenmesi ve hem de bölge ve ülke tanıtımına etkin katkı sağlanacaktır.

Basın mensuplarının özgün haberler yaparak kültür ve turizm konularında aktif olarak görev almaları ve telif haklarından faydalanmaları sonucunda turizm için turist ve yerel halkın uyumlu olmaları birçok olumlu sonuçlar doğuracaktır.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Telif Hakları Genel Müdürlüğü

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Faaliyetin sosyo-kültürel gelişime katkısı:

"DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF" projesi ile basın mensuplarının özgün haberler yaparak özellikle doğru tanıtım ile hem dezenformasyonun önlenmesi ve hem de bölge ve ülke tanıtımına etkin katkı sağlanması konularında olumlu gelişmeler sağlanmaktadır.

Ülkemiz ekonomisine ulusal ve uluslararası düzeyde büyük katkı sağlayan turizm, sosyal ve kültürel kalkınma süreçlerinin gelişmesine de yardımcı olan önemli bir sektördür. Farklı coğrafyadan insanları birleştiren turizmin sosyal yapıyı etkilemesi kaçınılmazdır. Turizmin gelişimi turistlerle yerli halk arasındaki iletişimin insanların ön yargılarını kırdığı, daha hoşgörülü oldukları ve dünya barışına katkıda bulunduğu gözlemlenmektedir. Turizm yerel halka çeşitli istihdam olanakları sunmaktadır. Turizm sayesinde kültürel birikim ve eğitim seviyesinin artışı, bireylerin daha çok araştırmaya yöneldikleri gözlemlenmektedir. Turizm ülkelerin refah ve istikrarının sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Turizmin gelişimi alt yapı ve üst yapı üzerindeki etkileri ile bölgelere ekonomik canlılık getirmektedir. Bölgedeki turizm harcamaları kültürel faaliyetlerin, spor faaliyetlerinin, eğlence imkânlarının devamlılığını için önemli bir gelir kaynağı oluşturmaktadır.

Kültürel ifadelerin çeşitliliğine ve kültür endüstrisine katkısı:

"DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF" projesi ile basın mensuplarının özgün haberler yaparak kültür ve turizm konularında aktif olarak görev almaları ve telif haklarından faydalanmaları sonucunda turizm için turist ve yerel halkın uyumlu olmaları birçok olumlu sonuçlar doğuracaktır. Turizm sayesinde kültürel alışveriş artmakta, toplumlar arasında çeşitli ön yargıların azaldığı görülmektedir. Turizm, birçok ülkenin kültürel değerlerinin ne kadar önemli olduğu bilincinin yöre halkı tarafından algılanmasını ve korunması gerekliliği düşüncesini oluşturur. Buna turistlerin gösterdikleri ilgi sonucunda da halkta bu değerlerin özel olduğu bilincinin oluşması ve gurur duyulması neden olmaktadır. Turizm benimsenen kültürel değerlerin adaptasyonunu sağlar; sonucunda toplum yapısı daha kuvvetli, esnek ve canlı olmaya başlamaktadır.

Projenin Hedef Bölgesi ve Hedef Kitlesi:

Hedef Bölge: Türkiye, 81 İl. Hedef Kitle: 81 ilde basın mensupları içerisinde belirlenen 180 basın mensubu, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Medya Kuruluşları, Hukukçular ve Akademisyenler, Bölgedeki Kültür ve Turizm Sivil Toplum Kuruluşları, Sosyal Medyayı Etkin Kullanan İsimler.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF SEMİNER PROGRAMI

 Yer: Ankara Hacı Bayram Veli
Üniversitesi İtli Yerleşkesi F Blok
-1.Kat Yeşil Salon

 Gün: 27.11.2025
Saat: 13:30 - 16:00

13:00-13:30

Kayıt ve İkram

Prof. Dr. Elif Emre KAYA (Moderatör)
HBVÜ İletişim Fakültesi Dekan

Bülent KAYAŞ - Hakim
Adalet Bakanlığı- Daire Başkan Yardımcısı

Dr. Barış GÖZÜBÜYÜK - Öğretim Üyesi
Hacettepe Hukuk Fakültesi

13:30-15:00

Cüneyd ALTIPARMAK - Avukat Güvenli İnternet
Medya ve Tahkim Merkezi-TİMBİR Gn.Bşk.V.

Ersin ERCAN - Gazeteci
DHA Ankara Haber Müdürü

Muhammet KAÇAR - Gazeteci
BHA Genel Müdürü

Serife Arıman - Avukat
Anadolu Ajansı Hukuk Muşaviri

15:00-15:30

Soru Cevap

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
İLETİŞİM FAKÜLTESİ

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Telif Hakları Genel Müdürlüğü

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Faaliyetin sosyo-kültürel gelişime katkısı:

İnternet Medya ve Bilişim Federasyonu ve Türk İnternet Medya Birliği (TİMBİR) tarafından Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi işbirliğinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları Genel Müdürlüğü'nün destekleriyle, 'Dijital Habercilikte Telif' semineri düzenlendi.

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde düzenlenen ve saygı duruşunda bulunulması ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başlayan seminere TBMM Dijital Mecralar Komisyonu Başkanı ve AK Parti Giresun Milletvekili Nazım Elmas, TİMBİR Genel Başkanı Dr. Süleyman Basa, TİMBİR Başkan Vekili 24. Dönem İzmir Milletvekili Rifat Sait, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Elif Emre Kaya ile TİMBİR Yönetim Kurulu Üyeleri, davetliler ve öğrenciler katıldı.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

"Haberin izinsiz kullanımının önüne geçilmeli"

Türk İnternet Medya Birliği (TİMBİR) Genel Başkanı Dr. Süleyman Basa, dijitalleşme çağında internet haberciliğinin en önemli sorunlarından biri olan telif hakkı konusunda kapsamlı değerlendirmelerde bulundu. Basa dijital telif uygulamasının gazetecinin emeğini koruyacağını, sektörde sürdürülebilirliğin önünü açacağını vurguladı.

Dijitalleşmenin haber üretimini kolaylaştırdığı kadar izinsiz kopyalama ve içerik hırsızlığını da yaygınlaştırdığını ifade eden Basa, şu değerlendirmede bulundu:

"Pek çok haber sitesi, gazetecinin saatlerce emek verdiği haberleri hiçbir izin almadan, hiçbir kaynak göstermeden alıp kullanıyor. Bu durum hem gazeteciyi hem haber merkezlerinin sürdürülebilirliğini tehdit ediyor. Ajanslarımızın geleceği büyük bir soru işareti."

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

"Dijital telif hem etik hem hukuki bir zorunluluktur"

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Elif Emre Kaya, dijital habercilikte telif haklarının medya ekosistemi açısından hayati bir konuma sahip olduğunu vurguladı. Kaya, yeni medya düzeninde içerik üreticilerinin haklarının korunmasının hem etik bir gereklilik hem de hukuki bir zorunluluk olduğunu belirtti.

Dijitalleşmenin bilgiye erişimi küresel ve anlık hale getirdiğini belirten Prof. Dr. Kaya, bu hızlı akışın büyük fırsatlar sunduğu kadar ciddi sorumluluklar getirdiğini söyledi.

"Yerel medya için telif daha da kritik"

Yerel içerik üretiminin korunmasının sadece bireysel hakların değil, bölgesel kültür ve bilginin sürdürülebilirliği açısından da önem taşıdığını belirten Kaya, "Dijital dünyada yerel medyanın güçlenmesi hepimizin sorumluluğudur" dedi.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

"Dijital basında telif hakları emeğin ve kul hakkının korunmasıdır"

TİMBİR Başkan Vekili ve 24. Dönem İzmir Milletvekili Rifat Sait, dijital habercilikte telif haklarının hem fikir emeğinin hem de kul hakkının korunması açısından hayati önem taşıdığını söyledi.

Sait, basının "dördüncü güç" olarak taşıdığı kritik rolü hatırlatarak geleceğin gazetecilerini bilinçli ve sorumluluk sahibi olmaya çağırdı.

Sait, Türkiye'de basının tarihsel ve toplumsal açıdan büyük bir öneme sahip olduğunu belirterek, dijitalleşme ile birlikte medya dünyasında hem fırsatların hem risklerin arttığını ifade etti.

"Dijital basın gelişti ama bilgi kirliliği de büyüdü"

Dijital medyanın hızlı yükselişine dikkat çeken Sait, bu ortamda dezenformasyon, yanlış bilgilendirme ve bilgi kirliliğinin de ciddi sorunlar haline geldiğini söyledi.

TİMBİR'in dezenformasyon ve bilgi kirliliğiyle mücadele konusunda önemli çalışmalar yürüttüğünü vurgulayan Sait, medya okuryazarlığı ve doğrulama mekanizmalarının güçlendirilmesinin önemine işaret etti.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

"Dijital alanda üreten kazanacak; Telif hakları bu sürecin temelidir"

TBMM Dijital Mecralar Komisyonu Başkanı ve AK Parti Giresun Milletvekili Nazım Elmas, dijitalleşmenin medya dünyasında köklü dönüşümler yarattığını belirterek, genç iletişimcilerin bu değişime en hızlı uyum sağlayan kesim olduğunu söyledi.

Elmas, dijital içerik üretiminden telif haklarına kadar birçok başlığın geleceğin medya düzenini belirleyeceğini ifade etti.

"Dijital Habercilikte Telif" seminerinde konuşan Elmas, iletişim fakültelerinin çağın gerekliliklerine en hızlı adapte olan akademik yapılar olduğunu vurguladı.

Gelişen teknolojinin sunduğu imkanlarla içerik üretiminin hem güç hem de sorumluluk getirdiğini belirten Elmas, bu alanın yoğun rekabet ve yüksek yaratıcılık gerektirdiğini söyledi.

"Dijital alan hem fırsat hem de yarışın en yoğun olduğu mecra"

Elmas, iletişim dünyasında dijital teknolojilerle birlikte içerik üretiminin hızlandığını, tüketimin ise anlık hale geldiğini söyledi.

Elmas, "Bu alan rekabeti, yarışı ve sürekli yeniliği beraberinde getiriyor. En iyi, en etkili, estetik ve özgün içerik üreten her zaman öne geçecektir" dedi.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Alanında uzman isimler konuştu

Seminerin moderatörlüğünü Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof. Dr. Ufuk Erdem üstlendi. Panele konuşmacı olarak ise Adalet Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Başkan Yardımcısı Bülent Kayaş, Türk İnternet Medya Birliği (TİMİR) Başkan Vekili ve Güvenli İnternet Medya ve Tahkim Merkezi (GİMER) Başkanı, Star Gazetesi Yazarı Av. Cüneyd Altıparmak, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Barış Gözübüyük, Birlik Haber Ajansı(BHA) Genel Müdürü Gazeteci Muhammet Kaçar, Demirören Haber Ajansı Ankara Haber Müdürü Gazeteci Ersin Ercan, Anadolu Ajansı Hukuk Müşaviri Avukat Şerife Gül Soykan katıldı.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

"Bir haberin telif koruması için hususiyet şart; kaynak göstermeyen yaptırımla karşılaşır"

Adalet Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Başkan Yardımcısı Bülent Kayaş dijital habercilikte telif haklarının hukuki çerçevesini anlatarak, haberlerin hangi koşullarda 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunabileceğine ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

Kayaş, telif tartışmalarının dijital çağda daha da önem kazandığını belirterek, hem içerik üreticilerinin hem de medya kuruluşlarının yasal sorumluluklarına dikkat çekti.

Kayaş, Türkiye'de eser sahipliğini ve yayıncılığı ilgilendiren üç temel yasal düzenlemenin bulunduğunu hatırlattı.

Hukuk uygulamaları değerlendiren Kayaş, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin konuya ilişkin yaklaşımının net olduğunu söyledi.

Kayaş, "Bir gazetede yayınlanan haber başka bir mecrada paylaşılıyorsa kaynak göstermek mecburidir. Kaynak gösterilmediğinde hem Basın Kanunu hem de FSEK kapsamında cezai ve hukuki yaptırımlar devreye girer. Bu yaptırımlar tazminat haklarını da içerir."

Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Barış Gözübüyük, dijitalleşmenin habercilik alanında yarattığı ekonomik, kültürel ve hukuki sorunlara dikkat çekerek "Haber üreten değil, toplayıcı dijital platformlar kazanıyor. Basın kuruluşlarının telif hakkı sahibi olacağı bir yasal düzenleme şart" dedi.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

"Haber üretiliyor ama gelir üreten başka birileri"

Gözübüyük, yerel basın örneği üzerinden ekonomik sorunun altını çizdi. Rize, Kastamonu veya Çorum'daki yerel gazetelerin haber üretmek için yatırım yaptıklarını ve istihdam sağladıklarını hatırlatan Gözübüyük, buna rağmen kullanıcıların bu yayın organlarının internet sitelerine neredeyse hiç uğramadığını söyledi.

Haberlerin çoğunlukla Google News, Bundle gibi toplayıcı platformlar üzerinden izlendiğini vurgulayan Gözübüyük, "Vatandaş haberi Google News'in ürettiğini sanıyor. Oysa haberi üreten başkası, gelir elde eden başkası. Yerel gazeteci kazanmıyor; bu içerikleri bir araya getiren dijital platformlar kazanıyor" dedi.

Kültürel tehdit: "Dijitalleşme yerelliği öldürüyor"

Dijitalleşmenin kültürel boyutuna da değinen Gözübüyük, yerel kültürün ve yerelleşmenin dijital platformlar karşısında zayıfladığını, bunun da ayrı bir toplumsal sorun alanı oluşturduğunu söyledi.

En büyük hukuki sorun: Telif geliri toplanamaması

Hukuki alanda temel problemin telif bedellerine ilişkin boşluk olduğunu ifade eden Gözübüyük, "Haberin emeğini basın kuruluşları veriyor ama reklam gelirini toplayan, haberi üretmeyen platformlar oluyor" dedi.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI Telif Hakları Genel Müdürlüğü

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Anadolu Ajansı Hukuk Müşaviri Şerife Gül Soykan ise mevcut hukuki yapının dijital çağın ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kaldığını belirterek, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun (FSEK) 80/A maddesinde düzenlemeye gidilmesinin zorunlu hale geldiğini ifade etti.

"Gazeteciliğin itibarını yeniden inşa etmek için telif yasası şart"

Demirören Haber Ajansı (DHA) Ankara Haber Müdürü Ersin Ercan ise konuşmasında dijitalleşme ve sosyal medya haberciliğinin kontrolsüz büyümesinin gazetecilikte ciddi bir itibar ve gelir kaybına yol açtığını belirterek, telif yasasının aciliyetine dikkat çekti.

"Dijital platformlar arttı, geleneksel medyanın reklam geliri eridi"

Ercan, 21. yüzyılda medyanın radikal bir dönüşüm geçirdiğine dikkat çekerek, dijital platformların ve sosyal medya haberciliğinin yükselişinin sektörde köklü değişimlere yol açtığını söyledi.

Geleneksel medyada tirajların düştüğünü, reklam gelirlerinin eridiğini vurgulayan Ercan, bunun gazeteciliğin itibar kaybını hızlandırdığını dile getirdi.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Telif Hakları Genel Müdürlüğü
DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

'Gazeteciliğe sadece bir meslek olarak bakamayız' diyen Ercan, "Halk adına kamu görevi yürütüyoruz. Ancak doğrulanmamış bilginin dijitalde kontrolsüzce dolaşması, mesleğimizi zayıflatan en büyük etkenlerden biri." dedi.

"Dijitalde haberi algoritmalar seçiyor; yanlış bilgi çok daha hızlı yayılıyor"

Ercan, geleneksel medya ile dijital medya arasındaki temel farkın doğrulama mekanizması olduğunu belirtti. Ercan, "Geleneksel medyada muhabir, editör ve editöryal süreç vardır. Dijitalde ise çoğu zaman haberi algoritmalar öne çıkarıyor. Bu nedenle yanlış bilgi, manipülasyon ve dezenformasyon çok daha hızlı yayılıyor." ifadelerini kullandı.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

"Gazetecinin emeği korunmazsa dijital habercilik sürdürülemez"

Birlik Haber Ajansı (BHA) Genel Müdürü Muhammet Kaçar ise dijitalleşmenin hız kazandığı yeni medya düzeninde telif hakkı sorununun mesleğin geleceğini doğrudan etkilediğini söyledi.

Yaklaşık 30 yıllık ajans haberciliği tecrübesiyle mesleğin sahadaki emek boyutuna dikkat çeken Kaçar, gazetecilerin en büyük beklentisinin ürettikleri içeriğin korunması olduğunu belirtti. Kaçar, dijital platformlarda kontrolsüz içerik çoğalması ve ücretsiz haber dolaşımının habercinin emeğini görünmez kıldığını vurgulayarak, "Biz gazeteciler işin ekonomik kısmını çok bilmeyebiliriz ama bir habere ulaşmak için verdiğimiz emeğin ne kadar büyük olduğunu çok iyi biliyoruz" dedi.

"Ajans haberciliği büyük bir emek zinciriyle yürüyor"

Konuşmasında mesleki deneyimlerinden örnekler paylaşan Kaçar, ajans haberciliğinin yoğun temposuna dikkat çekti. Dijital habercilikte telif konusunun artık ertelenemez bir ihtiyaç olduğunu vurgulayan Kaçar, telif yasasının hem gazetecinin emeğini koruyacağını hem de medya kuruluşları arasında adil rekabet ortamı oluşturacağını ifade etti.

"Dijital çağda emeğin korunması mesleğin geleceğidir"

Kaçar, genç gazetecilere de seslenerek, haberciliğin yoğun tempolu ama çok değerli bir meslek olduğunu söyledi. Kaçar, "Bu işi severek yapıyorsanız, üretim sürecindeki emeğinizi bilerek yapıyorsanız, mesleğe bu bilinçle sahip çıkmanız gerekir. Telif düzenlemesi sadece bir hukuki konu değil; mesleğin onuru, emeğin hakkını koruma meselesidir."

Gazeteciliğin, alın terinin korunmadığı bir ortamın sürdürülebilir olmayacağını vurgulayan Kaçar, konuşmasını "Emeğe saygı duyulmadan kaliteli habercilikten söz edemeyiz" diye konuştu.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI Telif Hakları Genel Müdürlüğü

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Türk İnternet Medya Birliği (TİMBİR) Başkan Vekili, GİMER Başkanı Av. Cüneyd Altıparmak da dijital içeriklerin sosyal medya ve arama motorları tarafından ticari amaçla kullanılmasıyla ilgili yasal boşluğa dikkat çekerek "Birileri bizim ürettiğimiz haberdan gelir elde ediyorsa bunun içerik üreticisiyle paylaşılması gerekir" dedi.

"Toplumsal mutabakat var ama süreç bekliyor"

Altıparmak, dijital habercilikte telif konusunda toplumun genel bir mutabakat içinde olduğunu ancak yasal düzenleme sürecinin geciktiğini söyledi. Kamuoyunun bu gecikmeye dair açıklama beklediğini belirten Altıparmak, mevcut malzemenin hukuken nasıl değerlendirileceğine dair tartışmanın sürdüğünü ifade etti.

"Sosyal medya hukukunun mahiyeti bile netleşmiş değil"

Sosyal medya platformlarının hukuki statüsünün hem Türkiye'de hem de dünyada belirsiz olduğunu dile getiren Altıparmak, şirket politikalarının ulusal hukukların üzerinde bir baskı unsuru haline geldiğini söyledi. Altıparmak, "Bir kullanıcı sosyal medyada birini terör örgütü iltisaklı gösterecek bir ifade kullandığında Türk hukuku bunu suç sayarken, Twitter kendi politikası gereği ihlal görmeyebiliyor. Burada devlet hukukuyla şirket politikası arasında ciddi bir çatışma var" dedi.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI Telif Hakları Genel Müdürlüğü

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Öğrencilerin sorularının yanıtlandığı seminer plaket takdimi ve toplu fotoğraf çekimiyle sona erdi.

1. Giriş

Haber içerikleri, modern iletişim ekosistemlerinin temel yapı taşı olarak, bireylerin toplumsal olaylara ilişkin bilgi edinmesini, kamuoyunun şekillenmesini ve demokratik katılımın güçlenmesini sağlayan kritik enformasyon araçlarıdır. Dijital dönüşümle birlikte haber üretimi ve dağıtım süreçleri köklü biçimde değişmiş; çevrim içi platformlar, sosyal medya ağları ve arama motorları aracılığıyla haberlerin hızlı, sürekli ve sınır aşan bir dolaşım kazanması mümkün hâle gelmiştir. Bununla birlikte bu dönüşüm, telif hakkı korumasının sınırlarını bulanıklaştırmış ve haber içeriklerinin hukuki statüsünü daha karmaşık bir hâle getirmiştir.

Haberler çoğu zaman olgusal bilgilere dayanmakla birlikte, bu bilgilerin seçimi, düzenlenişi ve ifade edilişi editoryal yaratıcılığın bir sonucudur. Dolayısıyla haber metinleri, başlıklar, görseller ve multimedya unsurları özgünlük ve yaratıcı katkı içerdiği ölçüde telif hukuku kapsamında eser olarak korunmaktadır. Bu çerçevede haber telifi, hem fikir-ifade ayrımı gibi klasik hukuk ilkeleri hem de dijital ekonomide şekillenen yeni normlar ışığında yeniden değerlendirilmesi gereken bir konudur.

Dijital medya ortamında ise izinsiz kopyalama, yeniden kullanım, algoritmik yeniden yazım ve otomatik içerik toplama gibi pratikler, haberlerin mali haklarının ihlali, ekonomik değer kaybı ve gazetecilik emeğinin sömürülmesi gibi riskler yaratmaktadır. Aynı zamanda haberlerin kamu yararına hizmet eden bir bilgi aracı olması, bilgiye erişim hakkı, ifade özgürlüğü ve demokratik şeffaflık ilkelerinin de gözetilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle haber telifine ilişkin hukuki düzenlemeler, toplumsal yararı zedelemeyen yaratıcı emeği koruyacak bir denge mekanizmasına ihtiyaç duymaktadır.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Bu çalışma, söz konusu dengenin teorik ve pratik boyutlarını kapsamlı biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda:

Türkiye'de 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu başta olmak üzere ulusal telif düzenlemeleri analiz edilmekte,

Bern Sözleşmesi, TRIPS ve AB Dijital Tek Pazar Direktifi gibi uluslararası normlar çerçevesinde karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılmakta,

Akademik literatür incelemesi ve yargı kararlarına dayanan örnek vakalar aracılığıyla haber telifinin sınırları somutlaştırılmakta,

Dijital ortamda haber paylaşımının yarattığı hukuki sorumluluk, etik sorunlar ve teknolojik zorluklar tartışılmakta,

Son olarak içerik üreticileri, platform sağlayıcıları ve içerik paylaşan kullanıcılar için uygulamaya dönük politika önerileri sunulmaktadır.

Bu yönleriyle çalışma, dijital çağda haber içeriklerinin korunmasına yönelik hem hukuksal hem de etik bir çerçeve üretmeyi; haberlerin özgün ifade niteliğinin korunması ile kamu yararı ve bilgi dolaşımının sürdürülebilirliği arasında adil ve dengeli bir yaklaşım geliştirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Böylece gazetecilik pratiğinin ekonomik ve moral temellerinin güçlendirilmesi, aynı zamanda toplumun haber alma özgürlüğünün güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

1.1. Araştırma Problemi

Dijitalleşme süreci, haber içeriklerinin üretim ve dağıtım biçimlerini radikal şekilde dönüştürmüştür; haberlerin çevrim içi platformlarda hızla çoğaltılması, yeniden düzenlenmesi ve paylaşılması, telif hukuku açısından yeni tartışma alanları yaratmıştır. Bu bağlamda temel araştırma problemi, haberlerin hangi koşullarda telif hakkı korumasından yararlanabileceği ve dijital ortamda yapılan paylaşımların hukuki ve etik sınırlarının nasıl belirleneceğidir. Mevcut uygulamalar, haberlerin kamu yararına katkısı ile yaratıcı emeğin korunması arasında denge sorunlarına işaret etmektedir. Bu nedenle çalışmanın araştırma soruları şu şekilde yapılandırılmaktadır:

Haber içerikleri telif hukuku kapsamında ne tür koşullarda eser niteliği kazanır?

Dijital ortamda haberlerin yeniden kullanımı hangi durumlarda telif ihlali oluşturur?

Kamu yararı ilkesi ile maddi ve manevi telif hakları arasında nasıl bir denge kurulabilir?

Ulusal ve uluslararası düzenlemeler dijital habercilik bağlamında yeterli midir?

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, haber içeriklerinin telif hakkı korumasına ilişkin normatif ve uygulamaya yönelik bir değerlendirme sunmak ve dijital ortamda haber paylaşımının doğurduğu hukuki ve etik sorunlara çözüm önerileri üretmektir. Çalışma, haber üreticileri, dijital platformlar, içerik kullanıcıları ve politika yapıcılar açısından yol gösterici bir çerçeve oluşturmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda çalışma:

Haberlerde özgün ifade niteliğinin hukuki boyutunu incelemeyi,

Dijital ortamda adil kullanım, sınırlı alıntı ve platform sorumluluğu gibi kavramları sistematik şekilde analiz etmeyi,

Uluslararası düzenlemeler ışığında Türkiye'deki uygulamaları değerlendirmeyi,

Haber telifi bağlamında etik ilke ve standartları tartışmayı amaçlamaktadır.

1.3. Yöntem ve Kapsam

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı temelinde yapılandırılmış olup, üç aşamalı bir yöntem izlemektedir:

Doküman analizi: Türkiye'deki ulusal mevzuat (5846 Sayılı FSEK, 5651 Sayılı Kanun) ile birlikte Bern Sözleşmesi, Dünya Ticaret Örgütü TRIPS Anlaşması ve AB Dijital Tek Pazar Direktifi gibi uluslararası normlar incelenmiştir.

1. Literatür taraması: Haber telifi, dijital medya hukuku, adil kullanım, fikri mülkiyet hakları ve etik gazetecilik alanlarında ulusal ve uluslararası akademik kaynaklar değerlendirilmiştir.

2. Vaka analizi: AP - Meltwater gibi uluslararası yargı kararları ile Türkiye'de dijital içerik paylaşımına ilişkin örnek kararlar incelenmiş; uygulamadaki sorunlar somutlaştırılmıştır.

Çalışma kapsamı, haber metinleri, başlıklar, görseller ve dijital platformlarda paylaşılan türev içeriklerle sınırlıdır; reklam, magazin ve kurmaca içerikler inceleme dışındadır.

1.4. Literatürdeki Boşluk ve Çalışmanın Katkısı

Türkiye'de haber içeriklerinin telif hakkı bağlamında dijital medya özelinde sistematik ve karşılaştırmalı çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Literatürün önemli bir kısmı genel fikri mülkiyet hukukuna odaklanmakta, ancak haberlerin özgün ifade niteliği, dijital platform sorumluluğu, algoritmik yeniden yazım ve kamu yararı ilişkisi gibi güncel tartışmalar çoğu zaman yetersiz düzeyde ele alınmaktadır.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

şma, söz konusu boşluğu doldurmayı hedefleyerek haberlere ilişkin telif korumasını ve uygulamalı bir çerçevede yeniden değerlendirmekte, güncel dijital medya erini hukuki ve etik açıdan incelemekte, politika yapıcılar, medya kuruluşları ve mik alan için somut çözüm önerileri sunmaktadır.

Bu yönüyle çalışma, hem akademik literatüre katkı sunmakta hem de medya endüstrisine ve yasal düzenlemelere rehberlik edecek kapsamlı bir yaklaşım geliştirmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve ve Haber Telifinin Hukuki Dayanakları

Haber içeriklerinin telif hakkı kapsamında değerlendirilmesi, fikri mülkiyet hukuku çerçevesinde yerleşik bazı temel kavram ve ilkelerin anlaşılmasını gerektirir. Bu bölümde telif hukukunun temel mantığı ve koruma ölçütleri ele alınmakta; haberlerin hukuki statüsünün dayandığı kavramsal temeller açıklanmaktadır. Böylece çalışmanın ilerleyen bölümlerinde değerlendirilecek dijital uygulamalar ve yargı kararları için kuramsal zemin oluşturulmaktadır.

2.1. Telif Hukukunun Temel İlkeleri

Telif hukuku, fikir ve sanat eserlerini üreten kişilerin mali ve manevi haklarını korumayı amaçlayan bir hukuk dalıdır. Temel amacı, yaratıcı emeğin korunması yoluyla kültürel, bilimsel ve sanatsal üretimi teşvik etmek; aynı zamanda eserlere kamunun erişimi ile hak sahibinin hakları arasında dengeli bir koruma sistemi kurmaktır.

Bu hukuk alanı, iki ana hak kategorisine dayanır:

Manevi haklar: Eser sahibinin adının belirtilmesini isteme, eserin bütünlüğünü koruma, esere erişim ve eserle bağının sürdürülmesi.

Mali haklar: Eseri çoğaltma, yayma, temsil etme, işaret/iletişim yoluyla kamuya iletme ve işlem hakları.

Hukuk sistemleri, bu hakların ihlal edilmesi durumunda hem tazminat hem de cezai yaptırımlar öngörür.

2.2. Fikir-İfade Ayrımı

Telif hukukunun en temel kavramlarından biri olan fikir-ifade ayrımı (idea-expression dichotomy), fikirlerin serbest olduğunu, ancak bu fikirlerin özgün şekilde ifade edilmesinin telif korumasına tabi olduğunu ortaya koyar. Buna göre:

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Fikirler, olgular, veriler, haber değeri taşıyan bilgiler kamuya açık unsurlardır ve telif koruması dışında kalır. Ancak bu bilgilerin düzenlenme, yapılandırılma veya ifade edilme biçimi, özgün yaratıcı emeğin ürünü ise koruma kapsamındadır.

Haber içeriklerinin korunabilirliği üzerine yapılan tartışmaların çoğu bu ayırım temelinde ele alınmaktadır.

2.3. Eser Niteliği ve Özgünlük Ölçütü

Bir içeriğin telif koruması elde edebilmesi için hukukun aradığı temel şart, özgünlük (originality) unsurunun varlığıdır. Özgünlük eser sahibinin kişisel yaratıcı katkısını, yaratıcı seçim ve düzenlemeyi, ifade biçiminin bağımsız niteliğini ifade eder. Dolayısıyla haber metinleri, editoryal seçimler, başlık tasarımı, anlatım stili, dil kullanımı ve içerik kurgusu yoluyla özgün nitelik kazanabilir. Basit bilgi aktarımı niteliğindeki içerikler ise eser sayılmaz. Bu değerlendirme, haberlerde korunanın bilgi değil ifade biçimi olduğu sonucunu doğurur.

2.4. Haber İçeriklerinin Hukuki Statüsü

Haberler özü itibarıyla güncel olgulara ve bilgi aktarımına dayanır; bu yönleriyle telif korumasına konu değildir. Ancak haberin dilsel ifadeleri, anlatım tekniği, kurgusu, başlık seçimi, görsel düzeni ve grafik tasarımı gibi unsurlar özgün nitelik taşıdığı anda eser olarak kabul edilir. Bu nedenle haber içerikleri hukuken çift yönlü bir statüye sahiptir:

Korunan Unsurlar	Korunmayan Unsurlar
Özgün metin ve anlatım	Olgular, bilgiler, rakamlar, açıklamalar
Başlık ve ifade tercihleri	Genel bilgi ve kamuya ait veriler
Görsel tasarım ve fotoğraf	Basın bülteni metinleri (değiştirilmemişse)
Haber kurgusu ve yorum	Tarih, yer ve olay açıklamaları

Bu çerçevede haber içeriklerinde telif korumasının amacı, bilgi dolaşımını engellemek değil, yaratıcı emeği koruyarak adil ve sürdürülebilir bir medya ekosistemi oluşturmaktır.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Bu bölümde ortaya konan kavramsal ve hukuki temel, haber içeriklerinin telif korumasında temel ölçütlerin özgünlük, ifade biçimi ve eser niteliği olduğunu göstermektedir. Devam eden bölümlerde dijital ortamda haber paylaşımının hukuki ve etik boyutları bu çerçeve doğrultusunda ayrıntılı biçimde incelenecektir.

3.1. Özgünlük Kriteri

Haber içeriklerinin telif korumasına konu olup olmadığı, fikri mülkiyet hukuku açısından uzun yıllardır tartışılan bir konudur. Bu tartışmanın merkezinde, haberlerin doğası gereği kamusal nitelikte bilgi ve olgular içermesi ile bu içeriklerin özgün biçimde ifade edilmesi arasında kurulan hukuksal ayrım bulunmaktadır. Telif hukukunun temel amacı doğrultusunda, haberlerin kamu yararı gereği serbest dolaşımının engellenmemesi, ancak haber üretiminde ortaya konan yaratıcı emeğin korunması hedeflenir. Bu bölümde, haber metinleri ile bağlantılı telif korumasının temel kriterleri incelenmektedir.

3.2. Yaratıcı Katkı ve Editöryal Düzenleme

Haber metinleri çoğu zaman ham veri ve gerçek bilgilerin derlenmesiyle başlar; ancak gazetecilik pratiği, bu bilgilerin toplama, doğrulama, seçme, düzenleme ve ifade etme süreçlerinde yoğun bir editöryal emeği barındırır. Bu nedenle telif hukuku açısından değerlendirme yalnızca nihai metin çıktısı üzerinden değil, haber üretim sürecinin yaratıcı niteliği üzerinden de yapılmaktadır.

Yaratıcı katkı; haber anlatısının kurgulanması, haber açısının belirlenmesi, röportaj ve saha çalışması ile elde edilen özgün bilgi içerikleri, grafik, fotoğraf veya video kullanımı gibi unsurlarla güçlendiğinde, ortaya çıkan eser korunabilir nitelik taşır. Bu bağlamda haber üretimi, yalnızca bilgi toplama faaliyeti değil, aynı zamanda fikri üretim süreci olarak kabul edilir.

3.3. Haber Metni, Görsel Unsurlar ve Başlıkların Korunması

Haber içerikleri, bütünsel bir yapı olarak metinsel, görsel ve tasarımsal öğelerin bileşiminden oluşur. Bu nedenle telif değerlendirmesinde yalnızca haber metni değil, haberin parçası olan diğer unsurlar da dikkate alınır. Örneğin:

Habere eşlik eden fotoğraflar, 5846 sayılı Kanun'da fotoğraf eserleri kapsamında korunur.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Grafikler, tablolar ve infografikler, özgün tasarım niteliği taşıdığına görsel sanat eserleri olarak kabul edilir.

Başlık ve spot metinleri, özgünlük kriteri sağlanıyorsa manevi hak korumasına tabidir.

Video haberler, sinema eserleri kapsamında değerlendirilir.

Dolayısıyla haberlerin telif koruması statüsü, içeriğin tek bir boyutuna değil çok katmanlı yapısına dayanır. Haber çevrimiçi ortamda paylaşıldığında yalnızca metnin değil, beraberindeki görsellerin ve düzenlemenin de telif korumasına tabi olduğu unutulmamalıdır.

3.4. Haber Telifinde Sınırlandırmalar ve Kamu Yararı

Her ne kadar özgün haber içerikleri korunuyor olsa da, telif hukukunun amaçları gereği kamu yararı ve bilgiye erişim hakkı çerçevesinde bazı sınırlamalar öngörülmüştür. Bu sınırlamalar, adil kullanım (fair use) ve sınırlı alıntı ilkeleri, basın özgürlüğü ve ifade özgürlüğü normları, eğitim, haber verme ve akademik araştırma amaçlı kullanım gibi durumlarda devreye girer. Böylece telif koruması, kamusal bilgilendirmeyi engelleyen bir araç haline gelmez.

Bu bölümde ortaya konduğu üzere haberlerin telif hakkı kapsamındaki değerlendirilmesi, özgünlük, yaratıcı katkı ve eser niteliği ölçütlerine dayanmakta; haberlerin bilgilendirme fonksiyonu ile yaratıcı emeğin korunması arasında hukuksal bir denge kurulmaktadır. İzleyen bölümde bu hukuki çerçeve, ulusal ve uluslararası düzenlemeler ışığında ayrıntılı biçimde incelenecektir.

3.4. Haber Telifinde Sınırlandırmalar ve Kamu Yararı

Haber içeriklerinin telif hakkı kapsamında korunması, hem ulusal hukuk hem de uluslararası sözleşmeler çerçevesinde değerlendirilmelidir. Bu bölümde, Türkiye'deki mevzuat ile başta Avrupa Birliği ve uluslararası düzenlemeler olmak üzere, haber içeriklerinin korunmasına dair hukuki çerçeve ayrıntılı biçimde incelenmektedir.

4.1. Türkiye'de Haber Telifi ve 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

Türkiye'de haber içeriklerinin korunması, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) çerçevesinde ele alınmaktadır. Kanun, eser sahiplerinin hem mali hem de manevi haklarını güvence altına almakta ve özgün eserler ile bu eserlerin türevlerini korumaktadır. Haberlerin telif hakkı kapsamında değerlendirilmesinde temel noktalar şunlardır:

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Haber metinlerinin özgünlük kriteri: Sadece bilgi aktarımı niteliğinde olan haberler korunmaz; metnin dilsel ifade, kurgusal düzen ve editoryal seçimleri özgünlük ölçütünü sağlamalıdır.

Başlık, görsel ve multimedya içerikleri: Özgün başlıklar, fotoğraf, video ve infografikler FSEK kapsamında ayrı eser niteliği taşıyabilir.

Sınırlı alıntı ve kamu yararı: FSEK'in 36. maddesi, sınırlı alıntı hakkı ile eğitim, araştırma ve eleştiri amaçlı kullanımın hak sahibinin izin gerekliliğini sınırlayabileceğini düzenler.

Bu bağlamda Türkiye'de haber telifi, klasik fikir-ifade ayrımı ve özgünlük kriterleri çerçevesinde korunmaktadır.

4.2. Avrupa Birliği Düzenlemeleri

Avrupa Birliği, dijital haberlerin telif koruması ve yeniden kullanımı konusunda özel düzenlemeler geliştirmiştir. Özellikle Dijital Tek Pazar Direktifi (DSM Directive, 2019/790), haber içeriklerinin dijital platformlarda paylaşımı ve lisanslama süreçlerini kapsamlı biçimde ele almaktadır. Direktifin önemli hükümleri şunlardır:

Platform sorumluluğu: Haber toplayıcılar ve sosyal medya sağlayıcıları, kullanıcıların paylaştığı haber içeriklerinde lisanslamayükümlülüğü taşır.

Yayıncı hakları (link vergisi): Telif hakkı sahiplerinin içeriklerinin kısmen bile olsa dijital platformlarda paylaşılması durumunda lisans ücreti talep etme hakkı vardır.

Sınırlı alıntı ve adil kullanım: Eğitim, eleştiri ve araştırma amaçlı kullanımın serbestçe yapılabilmesi için çerçeve hükümler getirilmiştir.

AB düzenlemeleri, haber üreticilerinin ekonomik çıkarlarını korurken, kamusal bilgi akışının sürdürülebilir olmasına da dikkat etmektedir.

4.3. Uluslararası Sözleşmeler ve Standartlar

Haber telifi, uluslararası sözleşmelerle de desteklenmektedir. Öne çıkan düzenlemeler şunlardır:

Bern Sözleşmesi (1886): Telif hakkı korumasının uluslararası düzeyde tanınmasını ve ülkeler arasında eşit hakların sağlanmasını öngörür.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Telif Hakları Genel Müdürlüğü

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

TRIPS Anlaşması (WTO, 1995): Fikri mülkiyet haklarının ticaret bağlamında korunmasını ve serbest dolaşımın sınırlarını belirler.

UNESCO ve IFJ İlkeleri: Gazetecilikte etik ve telif hakkı standartlarının korunmasına yönelik rehberler sunar.

Bu uluslararası çerçeve, haberlerin dijital ortamda sınır ötesi paylaşımında telif hakkı koruması ve kullanıcı sorumluluğu açısından rehberlik sağlamaktadır.

4.4. Ulusal ve Uluslararası Düzenlemelerin Karşılaştırması

Konu	Türkiye (FSEK)	AB / Uluslararası
Koruma kriteri	Özgünlük, ifade biçimi	Özgünlük, ifade biçimi, yayıncı hakları
Sınırlı alıntı	36. Madde eğitim, araştırma, eleştiri	Dsm direktifi: eğitim, araştırma, eleştiri, adil kullanım
Platform sorumluluğu	Dolaylı, ihlal durumunda erişim engeli	Direktif: lisanlama, bildirim ve kaldırma yükümlülüğü
Uluslararası tanınma	Bern sözleşmesi kapsamında	Bern, Trips ve Ab direktifi ile bağlayıcı

Bu karşılaştırma, Türkiye'nin dijital medya ortamında haber telifi alanında AB ve uluslararası standartlarla uyumlu reform ihtiyacını göstermektedir.

Haber içeriklerinin korunması, ulusal ve uluslararası düzenlemelerle desteklenen çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Türkiye'de FSEK, haberlerin özgün ifade ve editoryal katkılarını korurken; AB ve uluslararası sözleşmeler, özellikle dijital platformlarda lisanslama ve yayıncı hakları çerçevesinde ek koruma mekanizmaları öngörmektedir. Bu çerçeve, haber üreticilerinin ekonomik ve manevi haklarını güvence altına alırken, dijital bilgi dolaşımını da sürdürülebilir kılmaktadır.

5. Dijital Ortamda Haber Paylaşımı ve Hukuki Sorumluluklar

Dijital medya ortamı, haber içeriklerinin hızlı ve geniş kitlelere ulaşmasını sağlamakla birlikte, telif hakkı ihlali ve hukuki sorumluluk risklerini de önemli ölçüde artırmaktadır. Bu bölümde, haber paylaşımına ilişkin hukuki sorumluluklar, içerik üreticileri, dijital platformlar ve kullanıcılar açısından sistematik biçimde ele alınmaktadır.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

5.1. Haber Üreticilerinin Hukuki Sorumluluğu

Haber içeriklerinin oluşturulması sürecinde, gazeteciler ve medya kuruluşları hem mali hem de manevi hak sahipleri olarak hukuki sorumluluk taşırlar. Bu sorumluluklar şunları içerir:

Kaynak kullanımı ve telif koruması: Haber metinleri, görseller ve videoların üretiminde, üçüncü kişilerin telif haklarına riayet edilmesi zorunludur. İzinsiz kullanım, FSEK ve uluslararası sözleşmeler kapsamında ihlal teşkil eder.

Doğruluk ve manipülasyon yasağı: Haberlerin yanlış, yanıltıcı veya değiştirilmiş biçimde yayınlanması hem hukuki hem de etik sorumluluk doğurur.

Sınırlı alıntı ve adil kullanım: Eğitim, araştırma ve eleştiri amaçlı sınırlı alıntılar yapılırken, kullanılan kısmın miktarı ve esere etkisi hukuken değerlendirilmelidir.

Haber üreticileri, içeriklerini dijital ortamda paylaşıırken, hem eser sahipliği haklarını korumak hem de kamusal bilgilendirme görevini yerine getirmekle yükümlüdür.

5.2. Dijital Platformların Sorumluluğu

Sosyal medya ve haber toplayıcı platformlar, kullanıcılar tarafından paylaşılan içerikler nedeniyle ikincil sorumluluk taşımaktadır. Bu bağlamda platformların yükümlülükleri şunlardır:

Bildirim ve kaldırma (notice-and-takedown): Telif hakkı ihlaline konu içeriklerin hak sahibi bildiriminden sonra derhal kaldırılması.

Lisanslama yükümlülüğü: AB Dijital Tek Pazar Direktifi ve benzeri düzenlemeler, platformların lisanssız içerik paylaşımında sorumlu olacağını öngörmektedir.

İhlal tekrarının önlenmesi: Sürekli ihlal yapan kullanıcıların erişimlerinin sınırlandırılması ve içerik kontrol mekanizmalarının uygulanması.

Bu çerçevede dijital platformlar, haberlerin geniş kitlelere ulaşmasını sağlarken, telif hakkı ihallerini önleme sorumluluğu ile karşı karşıyadır.

5.3. Kullanıcıların Hukuki Sorumluluğu

Bireysel kullanıcılar, haberleri sosyal medya, forum veya blog gibi dijital ortamda paylaştıklarında da hukuki sorumluluk altındadır. Öne çıkan sorumluluklar:

İzinsiz çoğaltma ve paylaşım yasağı: Telif koruması altında olan içeriklerin kaynak gösterilmeden veya lisans alınmadan paylaşılması hukuki ihlal oluşturur.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Alıntı ve referans kurallarına uyum: Eğitim, eleştiri veya akademik amaçlı kullanımda sınırlı alıntı kurallarına uymak zorunludur.

Kamu yararı ile hak ihlali dengesi: Kullanıcıların paylaşımları, haber sahibinin haklarını ihlal etmeden toplumsal bilgilendirmeye hizmet etmelidir.

Bu bağlamda, kullanıcılar dijital içeriklerin sadece tüketicisi değil, aynı zamanda hukuki sorumluluğu bulunan paylaşımcıları olarak da değerlendirilmektedir.

5.4. Otomatik ve Algoritmik İçerik Toplama Sistemleri

Algoritmik haber derleyiciler ve otomatik içerik toplama sistemleri, dijital haberciliğin yaygın biçimde kullanılan araçlarıdır. Ancak hukuki sorumluluk açısından dikkatle değerlendirilmelidir:

AP - Meltwater davası (2013): Otomatik kliplleme ve içerik özetleme sistemlerinin adil kullanım kapsamına girmediği, lisans alınması gerektiği kararlaştırılmıştır.

Telif korumasının kapsamı: Otomatik sistemler tarafından yeniden üretilen içerikler, orijinal haberin özgün ifade niteliğini taşıyorsa telif hakkı ihlaline konu olabilir.

Platform ve içerik sağlayıcı sorumluluğu: Bu sistemleri geliştiren veya kullanan kurumlar, ihlal durumunda hem içerik üreticisine hem de hukuka karşı sorumluluk taşır.

Dijital ortamda haber paylaşımı, çok katmanlı bir hukuki sorumluluk ağı gerektirir. Haber üreticileri, dijital platformlar ve kullanıcılar, telif haklarına saygı, sınırlı alıntı kurallarına uyum ve kamu yararı ile bilgi dolaşımı dengesi ilkeleri çerçevesinde hareket etmek zorundadır. Bu yaklaşım, dijital medya ekosisteminde hem hukuki güvenliği hem de etik gazetecilik standartlarını sürdürülebilir kılmaktadır.

6. Dijital Ortamda Etik ve Hukuki Sorumluluk ile Haber Telifi Arasındaki Denge

Dijital medya, haber içeriklerinin hızlı ve geniş kitlelere ulaşmasını sağlarken, etik ve hukuki sorumlulukların birbirine paralel şekilde işletilmesini zorunlu kılmaktadır. Haberlerin özgün ifade niteliği telif hakkı korumasına tabi olurken, kamu yararı ve bilgiye erişim hakkı da göz ardı edilemez. Bu bölümde, haber telifi ile dijital paylaşımın etik ve hukuki boyutları arasındaki denge ayrıntılı biçimde incelenmektedir.

6.1. Etik Sorumluluk

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Gazetecilik meslek etiği, haber üretimi ve paylaşımında doğruluk, şeffaflık ve adil temsil ilkelerini öne çıkarır. Dijital ortamda etik sorumluluk, özellikle şu alanlarda kendini gösterir:

Kaynak gösterimi ve atıf: Haber metni, görsel veya video içeriklerin kaynak belirtilmeden paylaşılması, hem etik ihlal hem de manevi hak ihlali olarak değerlendirilir.

Doğruluk ve manipülasyona karşı yükümlülük: Haber içeriklerinin değiştirilerek paylaşılması veya yanlış bilgilendirme yapılması etik açıdan kabul edilemez.

Kamu yararı gözetimi: Haberlerin paylaşımı, toplumsal bilgilendirme ve demokratik katılımı desteklemelidir.

Etik sorumluluk, yalnızca hukuki yükümlülükleri tamamlayan bir çerçeve değil; aynı zamanda haber üreticisi ve paylaşımcıların toplumsal güven ve mesleki kredibilitiyi sürdürmesini sağlayan bir mekanizmadır.

6.2. Hukuki Sorumluluk

Dijital ortamda hukuki sorumluluk, haber üreticileri, kullanıcılar ve platformlar açısından farklı düzeylerde ele alınır:

Haber üreticileri: Özgün içerik üretiminde üçüncü kişilerin haklarına riayet etmek, sınırlı alıntı kurallarına uymak ve izinsiz içerik kullanımından kaçınmak zorundadır.

Kullanıcılar: Telif koruması altında olan içerikleri paylaşırken kaynak göstermeli, adil kullanım sınırları içerisinde kalmalı ve haber sahibinin haklarını ihlal etmemelidir.

Dijital platformlar: Kullanıcı kaynaklı içeriklerin lisanslama ve ihlal durumunda bildirim-kaldırma prosedürlerini etkin biçimde yürütmekle yükümlüdür. AB Dijital Tek Pazar Direktifi ve Türkiye'deki 5651 sayılı Kanun, bu sorumlulukları açıkça düzenler.

Otomatik içerik toplama ve algoritmik yeniden yazım sistemleri, özellikle hukuki sorumluluğun karmaşıklaştığı alanlardan biridir. AP - Meltwater davası örneğinde görüldüğü üzere, otomatik üretilmiş içerikler de telif ihlali kapsamında değerlendirilebilmektedir.

6.3. Adil Kullanım ve Sınırlı Alıntı

Adil kullanım (fair use) ve sınırlı alıntı kavramları, telif hakları ile kamu yararı arasındaki dengeyi sağlayan kritik araçlardır. Bu mekanizmalar, özellikle şu ölçütler üzerinden değerlendirilir:

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

1. Kullanım amacı ve karakteri: Eğitim, eleştiri, yorum ve araştırma amaçlı paylaşımlar önceliklidir.
2. Eserin niteliği: Özgün ve yaratıcı içerikler, sınırlı alıntı kapsamında daha sıkı kurallara tabidir.
3. Kullanılan kısmın miktarı ve önemi: Haberlerin kritik bölümleri veya lede kısmı, tam metin yerine sınırlı ölçüde kullanılmalıdır.
4. Pazar üzerindeki etkisi: İzinsiz kullanım, lisans gelirlerini veya ekonomik değerini bozuyorsa ihlal olarak değerlendirilir.

Bu ölçütler, haber üreticisinin hakları ile toplumun bilgiye erişim hakkı arasında adil bir denge kurulmasını sağlar.

Dijital ortamda haber telifi ve paylaşımı, hukuki ve etik sorumlulukların eşgüdümünü gerektirmektedir. Haber üreticileri, kullanıcılar ve dijital platformlar, hem yaratıcı emeği korumalı hem de toplumsal bilgilendirmeyi engellemeyecek şekilde hareket etmelidir. Adil kullanım, sınırlı alıntı ve kamu yararı ilkeleri, bu dengeyi sağlamada merkezi öneme sahiptir. Böylece, hem telif hakları güvence altına alınmakta hem de demokratik bilgi akışı ve kamusal erişim korunmaktadır.

7. Dijital Habercilikte Güncel Sorunlar ve Öneriler

Dijital habercilik, içerik üretimi ve paylaşımı açısından hem fırsatlar hem de yeni hukuki ve etik zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Bu bölümde, dijital ortamda haber üretimi ve dağıtımı sırasında karşılaşılan güncel sorunlar detaylandırılmakta ve hem akademik hem de uygulamaya dönük öneriler sunulmaktadır.

7.1. Güncel Sorunlar

7.1.1. Telif İhlalleri ve İzinsiz Paylaşımlar

Dijital ortamda haber içeriklerinin hızlı bir şekilde çoğaltılması, telif ihlali risklerini artırmaktadır. Sosyal medya ve haber toplama platformları üzerinden yapılan izinsiz paylaşımlar, içerik sahiplerinin mali ve manevi haklarını zedelemekte ve hukuki yaptırımların uygulanmasını gerektirmektedir.

7.1.2. Otomatik İçerik Üretimi ve Algoritmik Yeniden Yazım

Yapay zekâ ve algoritmik sistemler, haberlerin özetlenmesi veya yeniden üretilmesi süreçlerinde telif ihlali risklerini karmaşık hâle getirmektedir. AP – Meltwater davasında olduğu gibi, otomatik içerik üretimi adil kullanım kapsamında değerlendirilmeyebilir.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

7.1.3. Bilgi Kirliliği ve Manipülasyon

Dijital haber platformlarında doğruluğu teyit edilmemiş bilgiler hızla yayılabilmekte ve içerik sahiplerinin haklarıyla birlikte toplumsal güven de zarar görebilmektedir. Manipülasyon, hem etik hem de hukuki açıdan sorumluluk doğurmaktadır.

7.1.4. Platform Sorumluluğunun Belirsizliği

Sosyal medya ve haber dağıtım platformlarının sorumluluk alanları hâlen tartışmalıdır. Lisanslama, bildirim ve kaldırma mekanizmalarının etkin uygulanmaması, hem içerik sahiplerini hem de kullanıcıları mağdur edebilmektedir.

7.2. Öneriler

7.2.1. Hukuki Düzenlemelerin Güçlendirilmesi

Türkiye'de FSEK ve 5651 sayılı Kanun kapsamında, dijital habercilikte lisanslama ve platform sorumluluğu netleştirilmelidir. AB ve uluslararası standartlarla uyumlu reformlar yapılmalı, özellikle otomatik içerik ve yapay zekâ temelli paylaşımlarda açık düzenlemeler oluşturulmalıdır.

7.2.2. Etik Kuralların Dijital Uygulaması

Haber üreticileri ve platformlar için etik kodlar güncellenmeli ve dijital ortamda uygulanabilir hâle getirilmelidir. Kaynak gösterimi, doğruluk ve manipülasyon yasağı, dijital ortamda sıkı denetim ve eğitimle desteklenmelidir.

7.2.3. Adil Kullanım ve Sınırlı Alıntı Çerçevelerinin Açıklığı

Eğitim, araştırma ve yorum amaçlı içerik kullanımının sınırları, hem akademik hem de dijital kullanıcılar için netleştirilmelidir. Platformlar, sınırlı alıntı ve adil kullanımın uygulanmasını kolaylaştıracak araçlar geliştirmelidir.

7.2.4. Teknolojik Denetim ve Anti-Plagiarism Araçları

Dijital haber platformları, otomatik içerik tarama ve anti-plagiarism sistemlerini etkin şekilde kullanmalıdır. Yapay zekâ ile üretilen içeriklerin telif ihlali riski önceden belirlenmeli ve platform içi kontrol mekanizmaları kurulmalıdır.

7.2.5. Kamu Yararının ve Bilgiye Erişimin Gözetilmesi

Hukuki ve etik önlemler, haberlerin toplumsal bilgilendirme ve demokratik erişim işlevini engellememelidir. Kamu yararı ile yaratıcı emeğin korunması arasında dengeyi sağlayan politika ve düzenlemeler uygulanmalıdır.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Dijital habercilikte güncel sorunlar, hukuki ve etik sorumlulukların eşgüdümlü bir şekilde işletilmesini zorunlu kılmaktadır. Haber üreticileri, platformlar ve kullanıcılar, hem yaratıcı emeği korumak hem de toplumsal bilgilendirmeyi sürdürülebilir kılmak için net kurallar, teknolojik denetimler ve etik çerçeveler ile hareket etmelidir. Bu yaklaşım, dijital habercilik ekosisteminde güven, şeffaflık ve sürdürülebilirliği güçlendirecek temel bir strateji olarak öne çıkmaktadır.

8. Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışma, haber içeriklerinin telif hakkı kapsamında korunup korunamayacağı, dijital ortamda paylaşımının hukuki, etik ve toplumsal boyutları ile güncel sorunlarını kapsamlı biçimde incelemiştir. Araştırmanın temel bulguları ve değerlendirmeleri şu şekilde özetlenebilir:

8.1. Haber Telifi ve Özgünlük

Haber içerikleri, temel olarak olgusal bilgi ve kamuya açık verilerden oluşsa da, metin, başlık, görsel ve multimedya unsurlarındaki özgün ifade biçimi, haberleri telif hakkı korumasına tabi hâle getirmektedir. Özgünlük ve yaratıcı katkı kriterleri, haberlerin hukuki statüsünü belirleyen temel ölçütlerdir. Bu bağlamda, haber üretiminde editoryal tercihler ve anlatım teknikleri, sadece içerik aktarımı değil, aynı zamanda yaratıcı emeğin ürünü olarak değerlendirilmelidir.

8.2. Dijital Ortamda Hukuki ve Etik Sorumluluk

Dijital platformlarda haber paylaşımı, üçlü bir sorumluluk ağı oluşturur:

1. Haber üreticileri: Yaratıcı emeğin korunması, telif kurallarına uyum ve etik gazetecilik standartlarının sürdürülmesi.
2. Kullanıcılar: İzinsiz paylaşımın önlenmesi, sınırlı alıntı ve adil kullanım kurallarına riayet edilmesi.
3. Platformlar: İçerik lisanslama, ihlal bildirim ve kaldırma prosedürlerinin etkin uygulanması.

Bu sorumluluklar, haber telifi ile toplumsal bilgilendirme arasında dengeli bir ilişki kurulmasını sağlar.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

8.3. Ulusal ve Uluslararası Mevzuatın Rolü

Türkiye'de 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, haberlerin özgün ifade niteliğine dayalı telif hakkı korumasını düzenlerken; AB ve uluslararası düzenlemeler (DSM Direktifi, Bern Sözleşmesi, TRIPS) dijital ortamda lisanslama, yayıncı hakları ve platform sorumluluğu alanlarını güçlendirmektedir. Karşılaştırmalı analizler, Türkiye'deki mevzuatın dijital habercilik ve otomatik içerik üretimi konularında güncellemeye ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

8.4. Adil Kullanım ve Kamu Yararı Dengesi

Adil kullanım ve sınırlı alıntı ilkeleri, haber telifi ile kamu yararı arasında köprü görevi görmektedir. Eğitim, araştırma, eleştiri ve yorum amaçlı paylaşımlar, hem haber üreticisinin haklarını koruyacak hem de toplumun bilgiye erişim hakkını gözetten bir denge oluşturur. Bu mekanizmaların netleştirilmesi, dijital ortamda hukuki belirsizlikleri azaltır.

8.5. Güncel Sorunlar ve Öneriler

Dijital habercilikte en yaygın sorunlar; telif ihlalleri, otomatik içerik üretimi, bilgi kirliliği ve platform sorumluluğunun belirsizliği olarak öne çıkmaktadır. Bu sorunların çözümü için önerilen yaklaşımlar:

Hukuki düzenlemelerin AB ve uluslararası standartlarla uyumlu hâle getirilmesi.

Dijital etik kuralların güncellenmesi ve uygulanabilir hâle getirilmesi.

Adil kullanım ve sınırlı alıntı çerçevelerinin netleştirilmesi.

Teknolojik denetim ve anti-plagiarizm araçlarının etkin kullanımı.

Kamu yararı ve bilgiye erişim hakkının korunması.

Bu öneriler, haber üreticileri, platform sağlayıcılar ve kullanıcılar arasında sürdürülebilir ve dengeli bir dijital haber ekosistemi oluşturmayı amaçlamaktadır.

8.6. Genel Değerlendirme

Sonuç olarak, haber içeriklerinin telif hakkı ile korunması, dijital çağın sunduğu fırsatlar ve riskler çerçevesinde ele alınmalıdır. Hukuki koruma, yaratıcı emeği güvence altına alırken; etik ve kamu yararı ilkeleri, demokratik bilgi dolaşımını sağlayacak mekanizmaları destekler. Adil kullanım, sınırlı alıntı ve platform sorumluluğu gibi araçlar, haber telifi ile toplumsal bilgilendirme arasında sürdürülebilir bir denge kurulmasına olanak tanır.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Bu çalışma, akademik literatüre katkı sağlamakla birlikte, dijital habercilik ekosisteminde politika yapıcılar, medya kuruluşları ve kullanıcılar için uygulamaya dönük yol gösterici bir rehber sunmaktadır.

EK-

Vaka Analizleri ve Somut Örnekler: Akademik Perspektif

Haber içeriklerinin telif hakkı kapsamında korunup korunmadığı ve dijital platformlarda yeniden kullanımı, güncel medya hukukunun en tartışmalı alanlarından biridir. Bu bölüm, haber telifi konusunda somut davaları inceleyerek hem hukuki hem de akademik bir perspektif sunmaktadır. Analizler, uluslararası telif hukuku, eser sahipliği, ihlal kriterleri, dijital iş modelleri ve demokratik bilgi akışı bağlamında değerlendirilmiştir.

Itar-TASS vs. Russian Kurier Davası

Davanın Hukuki Arka Planı

Itar-TASS (Rus haber ajansı) ve bazı Rus gazeteleri, ABD'de New York'ta yayın yapan Russian Kurier gazetesine karşı yaklaşık 500 makalenin izinsiz kopyalandığı ve yayımlandığı iddiasıyla dava açmıştır (Justia, 1997; Wikisource, 1997).

İlk derece mahkemesi (S.D.N.Y.), büyük oranda Kurier tarafının içerikleri izinsiz kullandığını tespit ederek geçici tedbir (preliminary injunction) kararı vermiştir. Temyiz aşamasında, U.S. Second Circuit, sahiplik ile ihlal arasında hukukun uygulanacağı ülke seçimi (choice of law) konusunda önemli değerlendirmeler yapmıştır (Cambridge University Press & Assessment, 1998).

Kararın Temel Hukuki Gereksinimleri

Sahiplik (Copyright Ownership): Eser sahibinin kimliği belirlenirken Rus telif hukuku esas alınmıştır; eserlerin orijin ülkesindeki hukukun, hak sahibinin tespiti açısından kritik olduğu vurgulanmıştır.

İhlalin Değerlendirilmesi: İhlal, ABD hukukuna göre değerlendirilmiş, tazminat ve yaptırımlar bu çerçevede uygulanmıştır ("lex loci delicti" ilkesi).

Korunabilirlik Kriteri: Mahkemeye sunulan içeriklerin bazıları yalnızca olgusal haber aktarımı değil, yorum ve analiz içerdiği için telif hakkı koruması kapsamına girmiştir.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Telif Süreci ve Sorumluluk: Basılı gazete düzeninde "derleme eser (compilation)" hakkı öne çıkarılmış; makalelerin bireysel yazarları ile yayıncı şirket arasındaki haklar ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Tebliğ ve Yaptırım: Kurier'e içerikleri kopyalama ve basma yasağı getirilmiş, maddi tazminat ödemesi hükmedilmiştir (Wikisource, 1997).

Akademik ve Politik Çıkarımlar

İtar-TASS davası, uluslararası telif hukuku bağlamında kritik bir içtihat oluşturmuştur. Eser sahipliği, adil kullanım sınırları ve ticari yeniden yayın riskleri açısından dijital içerik ekonomisi için önemli dersler sunar. Ayrıca, haber ajanslarının içerik üretim stratejilerinin korunmasının, demokratik bilgi akışı ve sürdürülebilir gazetecilik açısından önemi vurgulanmıştır.

AP - Meltwater Davası

Arka Plan ve Davanın Özeti

Associated Press (AP), 2012 yılında Meltwater U.S. Holdings ve Meltwater News servisine karşı telif hakkı ihlali iddiasıyla dava açmıştır. AP'ye göre, Meltwater, AP'nin web haberlerini otomatik tarama mekanizmasıyla alarak abonelerine kesitler halinde sunmaktadır (The Associated Press, 2013; Electronic Frontier Foundation, 2013).

Meltwater, hizmetinin adil kullanım kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur. Ancak New York Güney Bölge Mahkemesi, Meltwater'ın alıntılarını "dönüştürücü kullanım" olarak değerlendirmemiş ve AP lehine özet karar vermiştir (Copyright.gov, 2013). Mahkeme, Meltwater'ın içeriği yorum veya analiz katmadan yeniden sunduğunu ve bu durumun AP'nin haber üretim sürecine zarar verdiğini belirtmiştir.

Kararın Hukuki Gerekçeleri

Adil Kullanım Analizi: Mahkeme, dört kriter çerçevesinde değerlendirme yapmıştır: kullanım amacı ve karakteri, eserin niteliği, kullanılan kısmın miktarı ve potansiyel pazar etkisi.

Kullanım Amacı ve Karakteri: Meltwater'ın kullanımının dönüştürücü olmadığı; yorum ve analiz içermediği tespit edilmiştir.

Eserin Niteliği: AP haberleri, yaratıcı unsurlar içermese de özgün ifade ve editoryal yapı içerdiği için kısmen koruma altındadır.

Kullanılan Kısım ve Miktar: Bazı makalelerde kopyalanan metin oranı %60'a kadar çıkmış, özellikle giriş paragrafları (lede) dahil edilmiştir.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Pazar Üzerine Etki: Lisanssız kullanım, AP'nin potansiyel lisans pazarına zarar vermektedir.

Akademik ve Politik Çıkarımlar

AP – Meltwater davası, dijital içerik toplama ve haber agregatörlüğü açısından adil kullanım sınırlarını netleştirmiştir. Mahkeme, telif hakkının sadece yaratıcı eseri korumakla kalmayıp, haber toplama sürecinin ekonomik sürdürülebilirliğini ve demokratik işlevini güvence altına alması gerektiğini vurgulamıştır (DMCA Force, 2013). Bu vaka, platform sorumluluğu, lisanslama stratejileri ve dijital iş modelleri açısından akademik tartışmalara zengin bir zemin sunmaktadır.

Karşılaştırmalı Analiz ve Akademik Perspektif

Her iki vaka, haber telif haklarının uluslararası ve ulusal boyutlarda uygulanabilirliğini gösterir:

Telif ve Sahiplik: Itar-TASS ve AP davaları, eser sahipliğinin tespiti ile uluslararası hukuk uyumunu ortaya koyar.

Ticari Faaliyet ve Yeniden Yayın: Dijital agregatörlerin içerik kullanımı, telif hakları ile ekonomik çıkarlar arasındaki dengeyi test eder.

Uluslararası Hukuk Uyumu: Berne Sözleşmesi üyesi ülkeler arasında telif koruması için bir referans oluşturur ve "lex originis – seçilen hukuk" tartışmasını somutlaştırır.

Sürdürülebilir Haber Ekonomisi: Telif hakları, haber ajanslarının ekonomik ve demokratik işlevlerini sürdürmesi için kritik bir mekanizmadır.

Itar-TASS vs. Russian Kurier ve AP – Meltwater davaları, haber telifi konusunda hem ulusal hem uluslararası boyutta yol gösterici örneklerdir.

Her iki vaka, dijital platformların sorumluluğu, içerik sahipliği, adil kullanım ve demokratik bilgi akışı perspektifinde kapsamlı bir akademik analiz imkânı sunmaktadır.

Akademik ve politika alanında, bu örnekler, haber telifi rejiminin yeniden gözden geçirilmesi, lisanslama modellerinin geliştirilmesi ve dijital içerik ekosisteminde sürdürülebilirliği sağlamak için temel referans noktalarıdır.

Los Angeles Times v. Free Republic

Davanın Hukuki Arka Planı

Davacı / Davalı: Los Angeles Times (gazete) / İnternet forumu Free Republic.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Olay: Free Republic forum üyeleri, LA Times'a ait tam haber makalelerini forumda izinsiz olarak yeniden yayımlamışlardır (Wikipedia, 2023).

Mahkeme Kararı: ABD Merkezi Bölge Mahkemesi, forumun izinsiz tam metin paylaşımını telif hakkı ihlali olarak değerlendirmiştir. Mahkeme, içerik sahibinin izni olmadan metinlerin çoğaltılması ve dağıtılmasının açık ihlal teşkil ettiğini belirtmiştir.

Akademik ve Hukuki Analiz

Kullanıcı Kaynaklı İçerik (UGC) ve Telif Hakları: Bu vaka, kullanıcı kaynaklı platformlarda haber içeriklerinin paylaşımı sırasında ortaya çıkan hukuki sorumlulukları somutlaştırır. Forum kullanıcılarının tam metin paylaşımı, içerik sahiplerinin haklarını doğrudan ihlal etmektedir.

Yayıncı ve Kullanıcı Hakları Arasındaki Çatışma: Mahkeme kararı, dijital forumlarda özgür bilgi paylaşımı ile içerik sahiplerinin telif hakları arasındaki hassas dengeyi ortaya koymaktadır.

Politik ve Etik Çıkarımlar: Sosyal medya ve forumlar üzerinden içerik paylaşımının etik ve hukuki sınırlarının çizilmesinde temel bir referans teşkil eder; akademik literatürde "platform sorumluluğu" ve "user-generated content" hukuku açısından ders niteliğindedir.

AFP / Getty Images - Daniel Morel Davası

Davanın Hukuki Arka Planı

Davacı / Davalı: Fotoğrafçı Daniel Morel / Agence France-Presse (AFP) ve Getty Images.

Olay: Morel, Haiti depremi sırasında çektiği fotoğrafları Twitter'a yüklemiş; AFP ve Getty Images, bu fotoğrafları izinsiz olarak alıp dağıtmıştır (Law.com, 2012).

Mahkeme Kararı: New York Mahkemesi, AFP ve Getty Images'ın Morel'in telif hakkını ihlal ettiğine karar vermiş ve tazminat ödemelerine hükmetmiştir.

Akademik ve Hukuki Analiz

Görsel İçerik ve Sosyal Medya: Bu vaka, haber içeriği kapsamında görsel telif haklarının korunmasının önemini vurgular. Sosyal medya üzerinden gelen içeriklerin telif hakları ihlali riski akademik olarak tartışmaya açılır.

Medya Ajanslarının Sorumluluğu: Mahkeme kararı, ajansların içerik toplama ve dağıtım süreçlerinde telif haklarına uyma sorumluluğunu vurgular. "Herkeseye açık" gibi algılanan sosyal medya içeriklerinin de telif koruması kapsamında olduğu netleşmiştir.

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

Akademik Çıkarımlar: Dijital çağda haber ajansları ve içerik üreticilerinin telif haklarını koruma gerekliliği, etik ve hukuki politika geliştirme bağlamında kritik bir örnek sunar.

Karşılaştırmalı ve Bütüncül Analiz

Ulusal ve Uluslararası Boyut: Itar-TASS, AP, Los Angeles Times ve Morel davaları, telif haklarının hem ulusal hem uluslararası boyutta uygulanabilirliğini ortaya koyar.

İçerik Türü ve Koruma Kriterleri: Metin (AP, LA Times) ve görsel (Morel) içerikler özgünlük kriterleri çerçevesinde korunur; her iki içerik türü de telif korumasına tabidir.

Dijital ve Sosyal Medya Riskleri: Free Republic ve Morel davaları, kullanıcı kaynaklı ve sosyal medya içeriklerinin telif hakları açısından risklerini akademik olarak ortaya koyar.

Haber Ajanslarının Sürdürülebilirliği: Bu vakalar, içerik sahiplerinin telif haklarını koruyarak ekonomik ve demokratik işlevlerini sürdürmesi gerekliliğini vurgular.

Politik ve Etik Boyut: Mahkeme kararları, dijital yeniden kullanım, lisanslama stratejileri ve demokratik bilgi akışı bağlamında politika ve düzenleyici tartışmalar için referans niteliğindedir.

Kaynakça

Agence France Presse v. Morel, No. 1:2010 cv 02730 (S.D.N.Y. Jan. 14, 2013). Justia Hukuk. <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/new-york/nysdce/1:2010cv02730/363516/>

Associated Press. (2013, March 21). AP wins copyright infringement suit against Meltwater News. <https://www.ap.org/media-center/press-releases/2013/ap-wins-copyright-infringement-suit-against-meltwater-news/>

Associated Press. (2013). AP, Meltwater settle copyright dispute. <https://www.ap.org/media-center/ap-in-the-news/2013/ap-meltwater-settle-copyright-dispute/>

Copyright Office. (2013). Associated Press v. Meltwater U.S. Holdings, Inc., 931 F. Supp. 2d 537 (S.D.N.Y. 2013). <https://www.copyright.gov/fair-use/summaries/ap-meltwater-sdny2013.pdf>

Fenwick, G., et al. (2013). Copyright Alert: Associated Press v. Meltwater. TechLaw. <https://techlaw.org/wp-content/uploads/2010/07/Fenwick-Copyright-Alert-Associated-Press-v.-Meltwater-March-2013.pdf>

Ginsburg, J. C. (2017). Copyright and the news: The legal protection of journalistic works. Columbia Journal of Law & the Arts, 40(2), 123-156.

Grochol, A. (2014). Conflict of laws in international copyright cases: The Itar-Tass / Kurier dispute (Master's thesis). Central European University.

Horne, B. D., & Adali, S. (2018). An exploration of verbatim content republishing by news producers. arXiv. <https://arxiv.org/abs/1805.05939>

Itar Tass Russian News Agency v. Russian Kurier, Inc., 153 F.3d 82 (2d Cir. 1998). Justia Hukuk. <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F3/153/82/619525/>

Litman, J. (2006). Digital copyright. Prometheus Books.

Los Angeles Times v. Free Republic, 56 U.S.P.Q.2d 1862 (C.D. Cal. 2000). Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Los_Angeles_Times_v._Free_Republic

McNamara, E. A., Steinman, L., Schary, A. B., & Peng Sue, C. J. (2013). AP wins key copyright action: Reselling news excerpts from Internet not a fair use. Davis Wright Tremaine. <https://www.dwt.com/insights/2013/03/ap-wins-key-copyright-action-reselling-news-excerpt>

DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

- Morel, D. (2013). Agence France Presse v. Morel. Loeb & Loeb LLP. <https://www.loeb.com/en/insights/publications/2013/02/afp-v-morel>
- Özdemir, B. (2020). Haber metinlerinin telif hakkı perspektifi: Ulusal ve uluslararası boyutlar. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 65(3), 45-70.
- Samuelson, P. (2009). Challenges in digital copyright: News content and fair use. Berkeley Technology Law Journal, 24(2), 1405-1450.
- Samuelson, P. (2018). Fair use and digital content in journalism. Journal of Intellectual Property Law, 25(1), 55-84.
- Suluk, C. (2025, May 23). Haber ve telif hakları sempozyumu değerlendirmesi. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/ii-haberin-telifi-ve-medyada-yapay-zeka-sempozyumunda-dijitallesmenin-medyada-telif-haklarina-etkileri-tartirilacak/3407137>
- T.C. Resmî Gazete. (1951). 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5846&MevzuatTur=1&MevzuatTerTip=5>
- T.C. Telif Hakları Genel Müdürlüğü. (2024). Telif hakkı nedir? <https://telifhaklari.ktb.gov.tr/TR-332375/telif-hakki-nedir.html>
- Uçan, F. (2022). Dijital medyada haber telifi ve adil kullanım. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 70(2), 112-130.
- Willkie Farr & Gallagher LLP. (2013). Court upholds landmark jury verdict for Morel. <https://www.willkie.com/news/2014/08/court-upholds-landmark-jury-verdict>
- World Intellectual Property Organization (WIPO). (2023). Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works. <https://www.wipo.int/treaties/en/ip/berne/>
- Yılmaz, E. (2021). Dijital medyada haber içeriklerinin telif hakları. Türkiye Medya Akademisi Dergisi, 17(34), 15-26.
- Yılmaztekin, H. K., & Yalçın, B. (2021). Manevi hakların Türk telif hukukundaki tarihî gelişimi. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 29(3), 1813-1866.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Telif Hakları Genel Müdürlüğü
DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Telif Hakları Genel Müdürlüğü
DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Telif Hakları Genel Müdürlüğü
DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Telif Hakları Genel Müdürlüğü
DİJİTAL HABERCİLİKTE TELİF

İNTERNET MEDYA VE BİLİŞİM FEDERASYONU

Gökkuşığı Mahallesi 1204 Sokak No: 19/20 Çankaya/ANKARA

Telefon: +90 312 475 67 89 - Faks: +90 312 475 67 90

info@imef.org.tr • www.imef.org.tr